

אזרח-הבירה

מאמר א': עדות בישראל

— כאשר עלה על דעת כל מועצת העירייה בישיבה ביום י' בטבת תשכ"ב ומגילת כתר זו היא לעדה, כי ראשי העיר הנבחרים שמחים בכל לבם לכבדך בכבודה של ירושלים על כל אוצרות-היקר אשר הענקת במלאכת-מחשבתך, אלה ספריך הנפלאים מעשה אצבעותיך, ושבם עלית למעלת הסיפור וסגולתו, כאשר לא ידעתה ספרותנו בלתי אם בפסגות גדולתה, והעלית, בלשון מחוטבה להפליא ובסממנים משופעים לרוב ומעודנים עד-דק, עולמות רבים של עלילה ונפש, חֲנִיָּה ומראה, ממש ואגדה, קודש וחול, קרוב ורחוק, כשאתה מנגין כלים מכלים שונים ציור ושית, חומרה ושחוק, תיאור וריגשה; ומפעיל מידות שונות — רחבות וצמצום, פירוש ורמיזה, נובילה ורומן; ויונק ומיניק מתחומים שונים — קדמות וחידוש, היסטוריה ופולקלור; ובהיותך בן בית גמור בכל ספרותנו לדורותיה, תלמיד חכם מופלג ואמן מושלם בקנה אחד, נעשית כאדוני הבית, יורש ירשתו ומעשירה רוב עושר, חדש ורענן, בכוחך כי רב. כל אלה עמדו לך כי קוממת לפנינו את דמות עצמנו על מוצאה ומובאה וחשפת לפנינו את נפשנו על שרשיה ופיתוליה שבמחובר ושבמתולש, וכאשר הולכתנו במסעות "הכנסת כלה" לראות את דמות עצמנו כדמות אבותינו במעבה הדורות, שבם עמד בית ישראל בגולה על תלו, וכאשר הולכתנו בעקבי "אורח נטה ללון" לראות את עצמנו כדמותנו בבית ישראל בגולה הנמוטה והולכת וחרדה לכליונה, כן הולכתנו בשבילי "תמול שלשום" לבית ישראל בישראל לראות את עצמנו, נלבטים בהפכי עצמנו בפרוודורה של תקומתנו. והרי שלושת הסיפורים האלה, שרוחב יריעתם מקפל תקופות שלימות, הם חלק נכבד, אולם אך חלק מפעלך, ולפניהם וביניהם ואחריהם זיכית אותנו בעתרת סיפורים, הכנוסים בשמונת כרכיך, ועליהם נוספים שני ספרי האסופות שלך "ימים נוראים" ו"אתם ראייתם", וסיפוריך ריבוי ענינם ופי בנינם על תכונתם, תכונת המועט המחזיק את המרובה, משמשים את כל פתחי הבינה והראייה של עצמנו במערכה התולדיית ובמערכה ההויית, במציאות של ממש ובמציאות של דמיון, בעלילות שבמלוכד ובחלום שבמבודד, עד היות מפעלך בסיפור כחשבון-הנפש הגדול והממצה של עצמנו ועל עצמנו, כדרך שמעלה אותו האמנות במיטב כוח עיצובה, היא האמנות אשר ניתנה לך מתנת מרומים ואתה נצרתה כל ימך. לטייבה

ולשבבה עד כי היתה, כהיותה לפנינו, בתכלית השלימות. ודבריו אלה עשית בחכמתך בחלל אוירה המחכים של ירושלים, אשר בה משכנך מאז, רוב סיפוריך נכתבו בה, כשם שכל סיפוריך נכתבו מרוחה, שהיתה גם הרוח המחיה של קהילת ישראל בגולה, כקהילת עיר מולדתך. ואף זאת: ירושלים על שכינתה והויתה היא ענין גדול בסיפורך, שסיפרת וחזרת וסיפרת אותה ועליה בכמה פנים, והצד השווה כי ירושלים של מעלה וירושלים של מטה אחת היא להם, ואשרינו שזכינו לראותה מתנערת מעפרה כן נזכה לראות בטובה ואתה, משוררה, תנוב בה בשיבה טובה ופריך לא ימיש וישראל יתפאר בך, כן יהי רצון.

[י"ח אייר תשי"ט]